

Vichapo Vyene Kutajwa Katika Buku la Mukutano Utumishi na Maisha

TAREHE 5-11/7

UTAJIRI WA NENO LA MUNGU | KUMBU-KUMBU LA TORATI 11-12

“Namna Yehova Anapenda Tumuabudu”

it-1-F uku. 93 fu. 7

Nafsi

Kutumika kwa Nafsi Yote. Vile imeonyeshwa, “nafsi” inamaanisha mutu muzima. Maandiko fulani inatuomba tukuwe na upendo, na tumutumikie Mungu kwa ‘moyo wetu wote na kwa nafsi yetu yote.’ (Kum 4:29; 11:13, 18) Lakini Kumbukumbu la Torati 6:5 inasema: “Unapaswa kumuypenda Yehova Mungu wako kwa moyo wako wote na kwa nafsi yako yote na kwa nguvu zako zote.” Yesu alisema kama ni lazima tumutumikie Mungu kwa nafsi yetu yote na kwa nguvu zetu zote; na pia aliongezea “kwa akili yako yote.” (Mk 12:30; Lu 10:27) Nguvu na akili ni sehemu za nafsi; sasa tunaweza kujiuliza, sababu gani vinatengenishwa? Juu ya kuelewa ile, tulete mufano: Mutu fulani anaweza kujiuzisha na kuwa mutumwa wa mwingine. Kwa hiyo, anakuwa mali ya bwana wake. Lakini, inawezekana asimutumikie bwana wake kwa moyo wake wote na kufanya mambo ili kumufurahisha. Kwa hiyo, ile inaweza kufanya asitumie nguvu zake zote, ao akili yake yote ili kundelesha faida za bwana wake. Njo maana akili na nguvu vinatajwa pamoja na nafsi ili kukaziwa tu, na kuntuonyesha kama ni mambo yenyepatupaswe kusahau wakati tuko namutumikia Mungu mwenye tuko mali yake, na wakati tuko natumikia Mwana wake, mwenye alitoa uzima wake ili kuwa bei ya ukombozi kwa ajili yetu. Kumutumikia Mungu kwa nafsi yetu yote, ni kutumikisha mwili wetu wote, hapana sehemu yake;

na ile inatia ndani akili, uwezo na tamaa yetu.—Linganisha na Mt 5:28-30; Lu 21:34-36; Efe 6:6-9; Flp 3:19; Kol 3:23, 24.

it-1-F uku. 231 fu. 10

Mazabahu

Waisraeli waliombwa wabomoe mazabahu za kipagani, na kuvunja nguzo takatifu na miti mitakatifu yenyepatupaswa kumutumikie Mungu kwa moyo wako wato watoto wao ndani ya moto sawa vile Wakanaani. (Kum 12:30, 31; 16:21) Kuliko kuwa na mazabahu ya minge, Waisraeli walipaswa kuwa na mazabahu *moya* tu ya kuabudiako Mungu wa kweli; na ilipaswa kuwa fasi yenyepatupaswa kumutumikie Mungu kwa moyo wako wato watoto wao ndani ya moto sawa vile Wakanaani. (Kum 12:2-6, 13, 14, 27; tofauti na Babiloni kwenye kulikuwa mazabahu 180 kwa ajili ya mungu mwanamuke mumoja tu Ishtar.) Ku mwanzo, kisha kuvuka Muto Yordani, waliombwa kujenga mazabahu ya majiwe (Kum 27:4-8), na ilijengwa na Joshua ku Mulima Ebali. (Yos 8:30-32) Kisha kupata ushindi juu ya inchi, kabilia la Rubeni, na la Gadi, na nusu ya kabilia la Manase, walijengwa na makabila ingine mupaka wakati walielewa kama, ile mazabahu haikukuwa tendo ya uasi, lakini ilikuwa tu na kusudi ya kuwakumbusha uaminifu wao kwa Yehova Mungu wa kweli.—Yos 22:10-34.

Mali ya Kiroho

it-1-F uku. 1037

Gerizimu, Mulima

Kisha tu kupata ushindi juu ya Ai, kulingana na maagizo yenyepatupaswe kumutumikie Mungu kwa moyo wako wato watoto wao ndani ya moto sawa vile Wakanaani. (Kum 12:2-6, 13, 14, 27; tofauti na Babiloni kwenye kulikuwa mazabahu 180 kwa ajili ya mungu mwanamuke mumoja tu Ishtar.) Ku mwanzo, kisha kuvuka Muto Yordani, waliombwa kujenga mazabahu ya majiwe (Kum 27:4-8), na ilijengwa na Joshua ku Mulima Ebali. (Yos 8:30-32) Kisha kupata ushindi juu ya inchi, kabilia la Rubeni, na la Gadi, na nusu ya kabilia la Manase, walijengwa na makabila ingine mupaka wakati walielewa kama, ile mazabahu haikukuwa tendo ya uasi, lakini ilikuwa tu na kusudi ya kuwakumbusha uaminifu wao kwa Yehova Mungu wa kweli.—Yos 22:10-34.

Mulima Ebali chini ya uongozi wa Yoshua. Ni ku ile milima njo walismewa baraka zenyen wangepata kama walimutii Yehova na laana zenyen wangepata kama wangekosa kumutii. Makabila ya Simeoni, Lawi, Yuda, Isakari, Yosefu na Benyamini, ilisimama mbele ya Mulima Gerizimu. Walawi walikuwa mu bonde pamoja na sanduku la agano. Na makabila ingine sita ilisimama mbele ya Mulima Ebali. (Kum 11:29, 30; 27:11-13; Yos 8:28-35) Inawezekana, wenye walismoma baraka walisisoma na wanaangalia makabila yenye ilisimama mbele ya Mulima Gerizimu, na walismoma laana na wanaangalia makabila yenye ilisimama mbele ya Mulima Ebali, na wote waliitika amina. Inasemekana kama baraka zilisomewa kuelekea Mulima Gerizimu juu ya uzuri wake na uwezo wake wa kutoa mazao, tofauti na Mulima Ebali yenye ilikuwa na majwe mingi na yenye haikukuwa inatoa mazao. Lakini Biblia haitoe mafasirio yoyote juu ya ile jambo. Sheria ilisomwa kwa sauti kubwa “mbele ya kutaniko lote la Israeli, pamoja na wanamuke, watoto, na wakaaji wageni wenye waliishi kati yao.” (Yos 8:35) Hata kama watu walikuwa wengi sana wangeweza kusikia ile maneno ikuwe walikuwa ku mulima gani. Inawezekana ni eneo njo iliwezesha sauti ifike fasi yote.—Ona EBALI, MULIMA.

TAREHE 12-18/7

UTAJIRI WA NENO LA MUNGU | KUMBUKUMBU LA TORATI 13-15

“Sheria Ilionyesha Kama Yehova Alihangaike Maskini”

it-1-F uku. 648 fu. 5

Sehemu Moja ya Kumi

Inaonekana kama kulikuwa sehemu ingine moja ya kumi yenye ilikuwa inatumiwa mu mambo ingine, tofauti na ile yenye ilikuwa

inatolewa ili kutegemeza ukuhani ya Walawi, hata kama walikuwa wanafaidika pia nayo. Kwa kawaida ilitumiwa na Waisraeli wote na waliifurahia wakati walikuwa wanakusanyika pamoja kwa ajili ya sikukuu za taifa. Wakati haingewezeekana kubeba ile sehemu moja ya kumi juu safari ya kuenda Yerusalem ilikuwa murefu, iliomba kuibadilisha amo feza. Kisha, zile feza zilitumiwa juu ya kuuza chakula, vinywaji, na juu ya kujifurahisha wakati ya ile mukusanyiko mutakatifu. (Kum 12:4-7, 11, 17, 18; 14:22-27) Na ku mwisho ya kila mwaka ya tatu na ya sita ya muzunguko wa sabato ya miaka saba, kuliko kutumia ile sehemu moja ya kumi juu ya kulipa garama ku mikusanyiko ya taifa, ilikuwa inatiwa pembeni kwa ajili ya Walawi, wakaaji wageni, wajanne, na watoto wenye hawana baba.—Kum 14:28, 29; 26:12.

it-2-F uku. 843

Mwaka ya Sabato

Mwaka ya Sabato ilikuwa naitwa ‘mwaka ya kuachiliwa [hash-shemit-tah].’ (Kum 15:9; 31:10) Mu ile mwaka, mashamba ilipumuzika kabisa ao kuachiliwa, ni kusema, bila kulimiwa. (Kut 23:11) Pia mu ile mwaka, madeni iliachiliwa. Ile yote ‘iliachiliwa kwa ajili ya Yehova,’ ili kumuletea heshima. Hata kama wengine wanaelewa tofauti na ile, watu fulani wanasema kama madeni haikukuwa inaa-chiliwa lote kabisa. Lakini, mutu mwenye alikopesha hakupaswa kusukuma Muebrania mwenzake amulipe juu mu ile mwaka hakukukuwa mazao yoyote, lakini alikuwa nasukuma mukaaji mugeni amulipe. (Kum 15:1-3) Marabi fulani wanaelewa kama madeni ya feza zenyen mutu alikopesha maskini iliachiliwa lote, lakini madeni yenye ilihu mambo ya biashara ilikuwa tofauti. Inasemekana kama mu karne ya kwanza Kisha Kuzaliwa kwa Yesu, Hillel alitia mupango

yenye mutu mwenye alikopesha alipaswa kufuata, ni kusema, kuenda mbele ya tribinali na kufanya tangazo fulani ili kuomba tribinali imusaidie asipoteze feza zenyne alikopesha.
—*The Pentateuch and Haftorahs*, ya J. Hertz, Londres, 1972, uku. 811, 812.

it-1-F uku. 794 fu. 2

Mutumwa

Sheria zenyne ziliongoza uhusiano kati ya bwana na mutumwa wake. Mu wakati ya Waisraeli, kulikuwa tofauti kati ya mutumwa Muebrania na mutumwa mukaaji mugeni, ao mutumwa muhamiaji mugeni. Mutumwa mwenye hakukuwa Muebrania alikuwa mali ya bwana wake na ya watoto wa bwana wake. (Law 25:44-46) Lakini mutumwa Muebrania, alikuwa naachiliwa mu mwaka ya saba ya utumwa wake ao mu mwaka ya Yubile, kama njo yenye ilitangulia. Mutumwa Muebrania, alitendewa sawa vile mufanya-kazi mu wakati yote ya utumwa wake. (Kut 21:2; Law 25:10; Kum 15:12) Muebrania mwenye alijiuzisha kuwa mutumwa wa mukaaji mugeni, ao mutumwa wa mutu wa familia ya mukaaji mugeni ao wa muhamiaji, angeweza kukombolewa wakati yoyote. Angejikomboya yeye mwenyewe ao na mutu mwenye alikuwa na haki ya kumukomboya. Bei ya ile ukombozi, ilitegemea miaka yenye inabakia mupaka mwaka ya saba ya utumwa, ao mupaka mwaka ya Yubile. (Law 25:47-52; Kum 15:12) Wakati mutumwa Muebrania aliachiliwa huru, bwana wake alipaswa kumutuma na zawi-di zenyne angerudia nazo. (Kum 15:13-15) Kama mutumwa alikuyaka na bibi, alipaswa kurudia na bibi yake. Lakini kama bwana wake alimupatiaka bibi (pengine mwanamuk-ke mugeni mwenye hangeachiliwa huru mu mwaka ya saba ya utumwa), ule bibi na watoto wake wangepaswa kubakia mali ya

bwana wake. Mu ile hali, mutumwa Muebrania angeamua kama atabakia na bwana wake ao hapana. Bwana wake angemuto-boa sikio kwa sindano ili kuonyesha kama atabakia mutumwa wake maisha yake yote.
—Kut 21:2-6; Kum 15:16, 17.

Mali ya Kiroho

w06-SW 1/4 uku. 31

Maswali Kutoka kwa Wasomaji

Tunaweza kujifunza nini kutokana na amri hii katika kitabu cha Kutoka 23:19: “Usimto-kose mwana-mbuvi katika maziwa ya mama yake”?

Amri hiyo katika Sheria ya Musa, ambayo inapatikana mara tatu katika Biblia, inaweza kutusaidia kuelewa maoni ya Yehova kuhusu mambo yanayofaa, huruma zake, na fadhilli zake. Pia, amri hiyo inakazia jinsi anavyochukia ibada ya uwongo.—Kutoka 34:26; Kumbukumbu la Torati 14:21.

Kumtokosa mbuvi mchanga au mnyama ye-yote mchanga katika maziwa ya mama yake kungepingana na mpango wa Yehova. Mungu aliandaa maziwa ya mama ili kumlisha mto-to na kumsaidia kukua. Kulingana na msomi fulani, kumpika mwana-mbuvi katika maziwa ya mama yake kungemaanisha “kutoheshimu uhusiano uliopo kati ya mzazi na mtoto amba Mungu ameuvweka na kuutakasa.”

Isitoshe, watu wengine hudokeza kwamba huenda desturi ya kumtokosa mwana-mbuvi katika maziwa ya mama yake ilikuwa desturi ya kipagani iliyofanywa ili kutokeza mvua. Ikiwa ilikuwa desturi ya kipagani, basi amri hiyo iliwalinda Waisraeli kutokana na desturi za kidini zisizo na maana na za kikatili zilizofanywa na mataifa jirani. Sheria ya Musa iliakataza Waisraeli wasitembee katika sheria za mataifa hayo.—Mambo ya Walawi 20:23.

Mwishowe, sheria hiyo inaonyesha huruma nyororo za Yehova. Kwa kweli, Sheria ilikuwa na amri nyingi zilizokataza kuwatendea wanyama kikatili na kufanya mambo yanayopingana na sheria za asili. Kwa mfano, Sheria ilitia ndani amri zilizokataza kumtoa dhabihu mnyama ambaye hakuwa amekaa na mama yake kwa angalau siku saba, kumchinja mnyama na mtoto wake siku ileile, na kumchukua ndege pamoja na mayai au vifaranga wake kutoka katika kiota chake. —Mambo ya Walawi 22:27, 28; Kumbukumbu la Torati 22:6, 7.

Bila shaka, Sheria haikuwa na amri na vizuizi vigumu. Faida moja ya Sheria ni kanuni zake ambazo hutusaidia kudumisha maadili mazuri yanayoonyesha sifa bora za Yehova. —Zaburi 19:7-11.

TAREHE 19-25/7

UTAJIRI WA NENO LA MUNGU | KUMBUKUMBU LA TORATI 16-18

“Kanuni za Kusaidia Kuhukumu kwa Haki”

it-1-F uku. 410 fu. 2

Kuwa Kipofu

Kuwa kipofu kulifananisha kushindwa kufuata haki juu muamuzi alikubali rushwa. Sheria iliomba Waisraeli wafanye angalisho na mambo sawa vile rushwa, zawadi mbalimbali ao ubaguzi, sababu ile mambo inaweza kufanya muamuzi ahukumu kwa upendeleo na asifuate haki. “Rushwa inapofusha” wenye kuona muzuri. (Kut 23:8) “Rushwa inapofusha macho ya wenye hekima.” (Kum 16:19) Hata kama muamuzi alikuwa na utambuzi na alikuwa anaifuata haki, kwa kujua ao bila kujua, ingetuwa mwepesi kwake kuhukumu mubaya juu pengine wale wenye hawakukwa na sheria walimupatia zawadi. Sheria

ya Mungu inaonyesha kama haiko zawadi tu njo inaweza kupofusha mutu, anaweza pia kupofushwa na hisia. Inasema hivi: “Haupaswe kuhukumu kwa njia yenye haiko ya haki. Haupaswe kubagua maskini ao kuo-nyesha upendeleo kwa matajiri.” (Law 19:15) Kwa hiyo, hata kama alichochewa na hisia ao alipenda tu kufurahisha watu, muamuzi hakupaswa kuhukumu mubaya matajiri juu tu walikuwa matajiri.—Kut 23:2, 3.

it-2-F uku. 415 fu. 2

Namba

Mbili. Namba mbili inaonekana mara mingi mu mambo ya hukumu. Maneno yenye kupatana ya mashahidi mbili, inafanyakwa ushuhuda uonekane kuwa wa kweli. Mashahidi mbili ao hata tatu walikuwa nahitajika juu ya kuhakikisha jambo fulani mbele ya waa-muzi. Kutaniko ya Kikristo inafuata pia ile kanuni. (Kum 17:6; 19:15; Mt 18:16; 2Ko 13:1; 1Ti 5:19; Ebr 10:28) Mungu alitumikisha hii kanuni wakati alifunua Mwana wake kuwa Mukombozi wa wanadamu. Yesu alisema: “Imeandikwa katika Sheria yenu wenyewe, ‘Ushahidi wa watu wawili ni wa kweli.’ Mimi ninatoa ushahidi juu yangu mwenyewe, na Baba mwenye alinituma anatoa ushahidi juu yangu.”—Yoh 8:17, 18.

it-2-F uku. 657 fu. 3

Kuhani

Makuhani walikuwa na pendeleo ya kufasiria sheria ya Mungu, na walikuwa na kazi ya maana mu mambo yenye ilihusu kuhumu mu Israeli. Mu miji yenye walipewa, makuhani walikuwa tayari kusaidia waamuzi, na walitumika pamoja nao mu kesi za nguvu sana zenye tribinali za kidogo-kidogo zilishindwa kushugulikia. (Kum 17:8, 9) Makuhani walipaswa kutumika na wanaume wazee wa ile muji, ili kushugulikia kesi zenye zilishusu

mutu mwenye alipatikana ameuawa na hai-julikane ni nani alimuua. Walipaswa kufuata mupango wenyewe uliwekwa juu ya kutosha hatia ya damu mu ile muji. (Kum 21:1, 2, 5) Kama mwanaume mwenye vivu aliwazia kama bibi yake amefanya uzinifu, alipaswa kumupeleka kwa makuhani. Na kule, kuhani angemuleta mbele ya Yehova na kufanya mambo yenyewe sheria ilimuomba ili kumuomba Yehova aonyeshe waziwazi kama ule mwanamuke iko na kosa ao hapana. (Hes 5:11-31) Mu kila hali, uamuzi wowote wenyewe makuhani ao waamuzi walitoa ulipaswa kuheshimiwa. Mutu mwenye alikataa kimakusudi kutii ao kuheshimia ile uamuzi alipaswa kuuawa.—Hes 15:30; Kum 17: 10-13.

Mali ya Kiroho

it-1-F uku. 852

Kuondoa

Mu Sheria, iliomba kukuwe ushuhuda wa watu mbili ao zaidi, juu kukuwe hukumu ya kifo. (Kum 19:15) Wale mashahidi njo walipaswa kuwa wa kwanza kumupiga majiwe ule mutenda zambi. (Kum 17:7) Ile ingeonyesha kama wanapenda sheria ya Mungu na kama wanapenda kutaniko ya Israeli iendelee kuwa safi; na pia ingefanya watu wasikuwe haraka kutoa ushuhuda, wasitoe ushuhuda bila kufikiri ao ushuhuda wa uongo.

Hotuba

it-2-F uku. 1107 fu. 4

Kutaniko ya Kikristo. Ni kweli kwamba kutaniko ya Kikristo haikuwake na tribinali sawa vile tribinali za mu dunia za kukamata maamuzi. Lakini, inaweza kukamata hatua fulani juu ya watu wenyewe wanajiendesha mubaya mu kutaniko wenyewe wako na lazima ya nizamu ya kiroho, na inaweza hata ku-

waondoa mu kutaniko. Njo maana mutume Paulo anaambia kutaniko, ni kusema, wale wenyewe kuwa na mamlaka ndani, kama wanapaswa kuhukumu wale wenyewe kuwa mu tengenezo. (1Ko 5:12, 13) Wakati mutume Paulo na mutume Petro waliandikia makutaniiko na waangalizi, walionyesha kama wazee wanapaswa kuhangaikia hali ya kiroho ya kutaniko, na kama wanapaswa kusaidia na kuonya kila mutu mwenye anatafuta kukamata hatua fulani ya mubaya. (2Ti 4:2; 1Pe 5:1, 2; linganisha na Gal 6:1.) Mbele kutaniiko ikamate uamuzi wowote juu ya wale wenyewe kuanzisha migawanyiko na mazehebu, ilipaswa kwanza kuwaonya mara ya kwanza na mara ya pili. (Tit 3:10, 11) Lakini, wale wenyewe waliendelea kufanya zambi, walipaswa kuondolewa ao kufukuzwa mu kutaniko. Ile nizamu, ilionyesha watenda-zambi kama mwenendo wao mubaya haungekubaliwa mu kutaniko. (1Ti 1:20) Mutume Paulo, aliambia wanaume wenyewe kuwa na madaraka mu kutaniko kama, wanapaswa kutenda sawa vile waamuzi wakati wanakusanyika pamoja ili kushugulikia mutenda-zambi. (1Ko 5: 1-5; 6:1-5) Watakubali mashitaka ikiwa tu kuko ushuhuda ya watu mbili ao tatu. Na wakati wanaamua, wanapaswa kuepuka upendeleo na ubaguzi.—1Ti 5:19, 21.

TAREHE 26/7-TAREHE 1/8

UTAJIRI WA NENO LA MUNGU | KUMBUKUMBU LA TORATI 19-21

“Yehova Anaona Uzima wa Mwanadamu Kuwa wa Maana Sana”

w17.11 uku. 14 fu. 4

Uige Haki na Rehema ya Yehova

⁴ Ilikuwa mwepesi kufika katika miji hiyo sita ya makimbilio. Yehova aliamuru Waisraeli wachague miji hiyo kwenye ngambo zote

za Muto Yordani. Sababu gani? Ili mukimbizi yeote aweze kupata kimbilio haraka na mahali penye kufaa. (Hes. 35:11-14) Barbara za kuenda katika miji ya makimbilio zilitengenezwa kila mara ili ziendelee kuwa katika hali ya muzuri. (Kum. 19:3) Kulingana na vitabu vya Wayahudi alama fulani zilikuwa zinawekwa katika njia ili kuongoza mutu mwenye kukimbilia katika miji hiyo. Kwa sababu kulikuwa miji ya makimbilio, mutu mwenye aliua bila kukusudia, hakulazimika kukimbilia katika inchi ingine kwenye angechewa kuabudu miungu ya uwongo.

w17.11 uku. 15 fu. 9

Uige Haki na Rehema ya Yehova

⁹ Kusudi kubwa la miji ya makimbilio lilikuwa kulinda Waisraeli juu ya hatia ao deni la damu. (Kum. 19:10) Yehova anapenda uzima na anachukia ‘mikono [ya muuaji] inayomwanga damu isiyo na hatia.’ (Met. 6:16, 17) Kwa sababu yeye ni Mungu mwenye haki na mutakatifu, hangeachilia hata mutu mwenye aliua mwengine bila kukusudia. Ni kweli kwamba mutu mwenye aliua mwengine bila kukusudia alionyeshwa rehema. Hata hivyo, alipaswa kuendea wazee, na ikiwa alionwa kuwa aliua bila kukusudia, alipaswa kubakia katika muji wa makimbilio mupaka kifo cha kuhanu mukubwa. Hilo linamaanisha kuwa pengine angepitisha maisha yake yote katika muji huo. Matokeo hayo makubwa yalikumbusha Waisraeli wote utakatifu wa uzima wa mwanadamu. Ili kuheshimia ule mwenye aliwapatia uzima, walipaswa kuepuka jambo lolote lenye lingetia uzima wa mutu mwengine katika hatari.

it-2-F uku. 892

Damu

Mwanadamu aliumbwa juu afurahie uzima wenye Mungu alimupatia. Kwa hiyo, kila mutu

mwenye anamunyanganya ile uzima anapsawa kutoa hesabu kwa Mungu. Ile ilionekana wazi wakati Mungu aliambia hivi Kaini mwenye aliua ndugu yake: “Damu ya ndugu yako iko inanililia kutoka katika udongo.” (Mwa 4:10) Hata mutu mwenye anachukia ndugu yake, kwa mufano anamutakia kifo, ao anamuchongea, ao anatoa ushahidi wa uongo juu yake, anaweza kuwa na hatia ya damu ya ndugu yake, juu ile yote itatia uzima wa ndugu yake mu hatari.—Law 19:16; Kum 19:18-21; 1Yo 3:15.

Mali ya Kiroho

it-2-F uku. 1106 fu. 1

Tribinali, Hukumu

Tribinali za kidogo-kidogo zilikuwa ku mulango mukubwa ya muji. (Kum 16:18; 21:19; 22:15, 24; 25:7; Rut 4:1) Hapa, neno “mulango mukubwa” inaonyesha fasi yenye kuwa wazi ndani ya muji karibu na mulango mukubwa. Ni ku milango mikubwa njo kwenye walikuwa nasomea watu Sheria ya Musa, na sheria zingine mbalimbali. (Ne 8:1-3) Muchana, watu wengi walikuwa naingia na kutoka mu muji. Kwa hiyo, ilikuwa mwepesi kupata ushuhuda wa kweli juu ya mambo mbalimbali ya kawaida, sawa vile, kuuzisha kitu fulani na mambo ingine. Pia, juu watu walikuwa nahukumiwa ku mulango mukubwa, ile ilifanya watu wengi wakuwe pale na ile ingefanya waamuzi wakuwe waangalifu na watende kwa haki wakati wako nakamata maamuzi ya hukumu. Bila shaka, karibu ya mulango mukubwa kulikuwa fasi yenye ilitayarishwa kwenye waamuzi wangeikala ili kufanya kazi yao. (Yob 29:7) Kwa mufano, Maandiko inasema kama Samweli alisafiri na kuzunguka Beteli, Gilgali, na Mispa na “alihukumu Israeli katika maeneo hayo yote,” na pia alisafiri Rama, kwenye nyumba yake ilikuwa.—1Sa 7:16, 17.

TAREHE 2-8/8

UTAJIRI WA NENO LA MUNGU | KUMBU-KUMBU LA TORATI 22-23

“Sheria Ilionyesha Kama Yehova Aliha-ngaikia Wanyama”

it-1-F uku. 868

Muzigo

Zamani, mara mingi walitumia wanyama ili kubeba mizigo. Waisraeli waliambiwa kama ikiwa mutu anakuta punda ya mutu mwenye anamuchukia na ishaanguka chini ya muzigo wake, hangepaswa kuiacha, lakini alipaswa ‘kuifungua.’ (Kut 23:5) Vitu vyenye munyama anaweza kubeba vinaitwa muzigo. Kwa mu-fano, “muzigo . . . wenyewe unaweza kubebwa na nyumbu wawili.”—2Fa 5:17.

it-1-F uku. 635 fu. 2

Kumbukumbu la Torati

Kitabu ya Kumbukumbu la Torati inaonyesha kama wanyama walikuwa pia wanahangaiki-wa kwa upendo. Ilikuwa mwepesi kukamata ndege mwenye alikuwa nachunga vitoto vyake mu chicha. Kwa hiyo, Waisraeli walikatazwa kumukamata ye ye pamoja na vitoto vyake. Wangepaswa kwanza kumufukuza, na kisha njo wangekamata vitoto. Ile ingesadia ile ndege ikuwe tena na vitoto vingine. (Kum 22:6, 7) Juu ya kuepuka kutesa munyama mwenye iko zaifu, mulimaji hakuruhusiwa kutumikisha pamoja ngombe-dume na punda. (22:10) Hawakupaswa kufunga kinywa ya ngombe-dume wakati iko nakanyanga-kanyanga nafaka, juu ile ingefanya ateseke na njala wakati nafaka iko mbele yake na iko natumia nguvu ili kuikanyanga-kanyanga.—25:4.

w03-SW 15/10 uku. 32 fu. 1-2

“Msiwe Wenyewe Kufungwa Nira Isiyosawazika”

KAMA unavyoona katika picha hii, ngamia na ng’ombe wanalima pamoja kwa shida kubwa sana. Nira inayowaunganisha pamoja—ambayo inakusudiwa kutumiwa na wanya-ma wawili wenyewe ukubwa na nguvu sawa—inawaumiza wanyama wote wawili. Kwa kuwajali wanyama hao wa kuvuta mizi-go, Mungu aliwaambia hivi Waisraeli, “Usilime kwa ng’ombe na punda wakikokota jembe pamoja.” (Kumbukumbu la Torati 22:10) Kanuni hiyohiyo inaweza kutumiwa pia kuhusu ng’ombe na ngamia.

Kwa kawaida, mkulima hangewatesa wanya-ma wake kwa njia hiyo. Lakini kama hangekuwa na ng’ombe wawili, angeweza kufunga pamoja wanyama wowote wawi-li aliokuwa nao. Yaonekana, hivyo ndivyo mkulima wa karne ya 19 kwenye picha hii ali-voamua kufanya. Kwa sababu ya tofauti ya ukubwa na uzito kati ya wanyama hao wawi-li, mnyama asiye na nguvu nydingi angejitatihidi kwenda sambamba na mwenzake, naye aliye na nguvu nydingi angekuwa na mzigo mkubwa zaidi.

Mali ya Kiroho

it-1-F uku. 629

Deni, Mukopaji

Deni ni kitu yenye mutu anapaswa kulipa ao kurudisha. Mu Israeli ya zamani, matatizo ya feza njo ilikuwa sababu kubwa yenye ilifanya watu waingie mu deni. Ilikuwa ole Muisraeli kuingia mu deni, juu mukopaji alikuwa mutumwa wa mukopeshaji. (Mez 22:7) Njo maana sheria iliomba watu wa Mungu kuku-wa wakarimu wakati wanakopesha Waisraeli wenzao wenyewe kuwa mu uhitaji. Hawange-kamata mateso ya ndugu zao kuwa nafasi ya kuwina kwa kuwalipisha faida. (Kut 22:25; Kum 15:7, 8; Zb 37:26; 112:5) Lakini, wakaa-ji wageni walipaswa kulipa faida. (Kum 23:20)

Wale wenyе wanaeleza mambo ya Wayahudi, wanaelewa kama ile mupango ilitumika mu mambo ya biashara, hapana mu mambo yenyе ilihusu kusaidia mutu mwenye alikuwa mu uhitaji. Kwa kawaida, wakaaji wageni walikuwa mu Israeli kwa muda tu, na mara mingi walikuwa mule juu ya kufanya biashara. Njo maana walipaswa kulipa faida, na zaidi sana juu nao walikuwa nakopesha wengine ili kupta faida.

Hotuba

g 4/15 uku. 13

MAMBO WATU WANASEMA Watu fulani wenyе kuwinda wanyama ao kulowa samaki wanaua wanyama ili kufanya michezo, kujifurahisha ao kufanya mashindano. Watu wengine wanakubaliana na mawazo haya ya Leo Tolstoy, muandikaji wa vitabu wa Urusi, ambaye aliandika kama kuua na kukula wanyama ni “mwenendo mubaya.”

MAMBO BIBLIA INASEMA Mungu anaruhusu watu wae wanyama ili kulinda uzima wa wanadamu ao ili kupata vitu vya kutengenza manguo. (Kutoka 21:28; Marko 1:6) Pia Biblia inasema kama watu wanaweza kuua wanyama kwa ajili ya chakula. Andiko la Mwanzo 9:3 linasema hivi: ‘Kila munyama anayetembea ambaye yuko hai anaweza kuwa chakula chenu.’ Hata Yesu alisaidia wafuasi wake kulowa samaki ambazo walikulla baadaye.—Yohana 21:4-13.

Lakini Biblia inasema kama Mungu anachukia ‘mutu yejote anayependa jeuri.’ (Zaburi 11:5) Kwa hiyo tunaweza kusema kama Mungu hapendi tuumize ao kuua wanyama ili tu kujifurahisha ao kwa ajili ya michezo.

Biblia inaonyesha kama Mungu anaona uzima wa wanyama kuwa wa maana sana.

• Biblia inasema kama wakati wa uumbaji, ‘Mungu alifanya munyama-mwitu wa dunia

kulingana na aina yake na munyama wa kufugwa kulingana na aina yake na kila munyama anayetembea wa inchi kulingana na aina yake. *Mungu akaona ya kuwa ilikuwa vyema.*’—Mwanzo 1:25.

• Biblia inasema kama Yehova “anawapa wanyama chakula.” (Zaburi 147:9) Mungu aliumba dunia kwa njia ambayo inaweza kutoa chakula na makao ya kutosha kwa ajili ya wanyama.

• Mufalme Daudi wa Israeli alisema hivi katika sala: ‘Wewe unaokoa mwanadamu na munyama, Ee Yehova.’ (Zaburi 36:6) Kwa mufano, wakati wa Garika ya duniani pote, Yehova alilinda watu munane na kila aina ya wanyama mbele aharibu watu wabaya.—Mwanzo 6:19.

Bila shaka, Yehova ambaye aliumba wanyama anapendezwa nao, na anatazamia wanadamu watendee wanyama kwa heshima yenye kuwastahili.

‘*Mwadilifu anatunza nafsi ya munyama wake wa kufugwa.*’—Methali 12:10.

TAREHE 9-15/8

UTAJIRI WA NENO LA MUNGU | KUMBUKUMBU LA TORATI 24-26

“Sheria Ilionyesha Kama Yehova Alihangaienia Wanamuke”

it-1-F uku. 874 fu. 4

Mwanamuke

Hata sheria zenye zilihusu mambo ya jeshi zilisaidia bibi na bwana, juu mulikuwa sheria yenye iliomba mwanaume mwenye ametoka tu kuo apitishe mwaka moyo na bibi yake bila kuenda ku vita. Ile ingesaidia bibi na bwana wazale mutoto. Kwa hiyo, wakati bwana angeenda ao hata kukufia ku vita, ule mutoto angefariji mama yake.—Kum 20:7; 24:5.

it-1-F uku. 994 fu. 8

Kuokota Masalio

Ni kweli kwamba mupango wa kusaidia maskini ulionyesha kama watu wanapaswa kuwa wakarimu, wanapaswa kuepuka uchoyo, na wanapaswa kutegemea baraka za Yehova. Lakini, haikutia watu moyo kukuwa wavivu. Na ile inafanya tuelewe muzuri hii maneno ya Daudi: "Sijamuona mutu yeyote mwenye haki akiwa ameachwa, wala watoto wake wakifuta mukate." (Zb 37:25) Juu maskini wasilale njala, ao watoto wao wasiende kuombaomba mukate, walipaswa kuwa tayari kufuata mupango wenye sheria iliwawekea, ni kusema, kuwa tayari kuenda okota masalio.

w11-SW 1/3 uku. 23

Je, Wajua?

Katika Israeli la kale, ikiwa mtu angekufa bila kupata mtoto wa kiume, ilitazamiwa kuwa ndugu yake angemwoa mjane aliyeachwa ili kuzaa watoto watakaoendeleza uzao wa ndugu yake aliyeckufa. (Mwanzo 38:8) Mpango huo ambao baadaye ulikuja kuwa sehemu ya Sheria ya Musa, uliitwa ndoa ya ndugu-mkwe. (Kumbukumbu la Torati 25:5, 6) Tendo la Boazi linaloelezwa katika kitabu cha Ruthu, linaonyesha kuwa jukumu hili lingeweza kutekelezwa hata na wanaume wengine wa ukoo ikiwa mtu aliyeckufa hakuwa na ndugu walio hai.—Ruthu 1:3, 4; 2:19, 20; 4:1-6.

Uhakika wa kwamba Masadukayo walirejelea ndoa ya ndugu-mkwe katika Marko 12: 20-22, ni uthibitisho kuwa mpango wa ndoa ya ndugu-mkwe ulikuwapo katika siku za Yesu. Mwanahistoria Myahudi Flavio Yosefo anasema kuwa mpango huo uliendeleza jina la familia na pia kusaidia kutunza mali ya familia na kuhakikisha kuwa mjane ametunzwa. Wakati huo, mke hakuwa na haki ya kurithi mali ya mume wake. Hata hivyo, mtoto aliye-

zaliwa katika ndoa ya ndugu-mkwe, angerithi mali ya baba aliyeckufa.

Mali ya Kiroho

it-1-F uku. 657 fu. 5

Kuvunja Ndoa

Cheti cha Kuvunja Ndoa. Hatupaswe kusema kama sheria ya musa ya kuvunja ndoa ilifanya ikuwe mwepesi kwa mwanaume Muisraeli kuvunja ndoa na bibi yake, hata kama watu walifikia kuwa na desturi ya kuvunja ndoa ovyo-ovyoo na bibi zao. Mbele ya kuvunja ndoa, mwanaume Mwisraeli alipaswa kufanya mambo fulani. Alipaswa "kuandika cheti cha kuvunja ndoa kwa ajili ya mwanamuke" na "kumupatia cheti hicho na kumufukuza atoke katika nyumba yake." (Kum 24:1) Ni kweli kwamba Maandiko haitoe maelezo mingi juu ya ile mupango ya kuvunja ndoa. Lakini, inaonekana kama bibi na bwana walipaswa kwanza kuonana na wanaume fulani wenye waliwekwa wenye wangewasaidia na kuona kama inawezekana wapatane tena. Juu iliomba wakati ili kutayarisha cheti cha kuvunja ndoa na kufanya ndoa ivunjike kisheria, pengine ile ingepatia bwana nafasi ya kufikiria tena uamuzi wake. Iliomba kukuwe musingi ya kuvunja ndoa. Kwa hiyo, kufuata ile mambo yote ilikuwa nasaidia watu wasivunje ndoa mu njia yenye haifae; na tena kufanya vile ilisaidia kuchunga haki na faida za bibi. Maandiko haifunue mambo yenye ili-kuwa ndani ya "cheti cha kuvunja ndoa."

Hotuba

w19.06 uku. 23-24 fu. 13-16

¹³ Wakati mutu fulani wa familia yetu ya kiroho anafiwa na bibi ao bwana yake, iko na lazima tumutegemeze. Bibi na bwana wanaweza kufananishwa na miti mbili yenye imekomalia pamoja. Kisha miaka fulani,

mizizi ya miti hiyo inaingiana-ingiana. Wakati muti moja unaongolewa na kufa, ule mwingine unaweza kupatwa na matokeo ya mubaya sana. Vilevile, wakati mutu fulani anafisha na bibi ao bwana yake, anaweza kuwa na huzuni mingi kwa wakati murefu. Paula, mwenye bwana yake alikufa kwa kushitukia, anasema hivi: "Maisha yangu ilibadilika kabisa, na nilijisikia kuwa ninaishiwa. Nilipoteza rafiki yangu wa muzuri zaidi. Nilikuwa ninazungumuza na bwana yangu juu ya kila kitu. Wakati nilikuwa na furaha, naye alikuwa na furaha na alinitegemeza wakati wa magumu. Alikuwa ananisikiliza wakati nilikuwa ninamuambia mambo yenyе ilinihangaisha. Kwa kweli, nilijisikia kama vile dunia inanigeukia."

¹⁴ Tunaweza kufanya nini ili kufariji mutu fulani mwenye amefiwa na bibi ao bwana yake? Jambo la kwanza lenye tunaweza kufanya ni kuzungumuza naye, hata kama tunaweza kuwa na wasiwasi ao hata kama hatujue tuseme nini. Paula, mwenye tumekwisha kutaja, anasema hivi: "Ninalewa kama watu hawapendake kuzungumuza juu ya kifo. Wanaojopa kwamba wanaweza kusema jambo fulani lenye litakwaza wengine. Lakini, jambo la mubaya zaidi ni kukosa kusema jambo lolote." Mutu mwenye alifiwa hatutazamie tuseme jambo fulani la hekima. Paula anasema hivi: "Nilifurahi wakati marafiki walikuwa wanasema tu, 'Pole sana juu ya jambo lenye lilikufikia.'"

¹⁵ William, mwenye bibi yake alikufa miaka fulani yenyе imepita, anasema hivi: "Ninafurahi wakati wengine wananiezea mambo ya muzuri yenyе wanakumbuka juu ya bibi yangu; hilo linanihakikishia kama walikuwa wanamupenda na kumuheshimia. Kunitegemeza katika njia hiyo kunanisaidia sana. Maneno yao inanifariji sana, kwa sababu bibi yangu alikuwa wa samani sana kwangu na alikuwa

mutu wa maana katika maisha yangu." Muja-ne mumoja mwenye kuitwa Bianca anasema hivi: "Ninafarijiwa wakati wengine wanasali pamoja na mimi na kunisomea andiko moja ao maandiko mbili. Ninajisikia muzuri wakati wanazungumuza juu ya bwana yangu na wakati wanansikiliza nikizungumuza juu yake."

¹⁶ Kama vile Rutu alishikamana na mujane Naomi, tunapaswa kuendelea kufariji watu wenyе wamefiwa na wapendwa wao. Paula, mwenye tumekwisha kutaja, anasema hivi: "Kisha tu kifo cha bwana yangu, watu walinitegemeza sana. Lakini, kisha wakati fulani, walirudilia maisha yao ya kawaida. Hata hi-kyo, maisha yangu ilikuwa imebadilika kabisa. Inasaidia sana wakati wengine wanatambua kama mutu mwenye alifiwa iko na lazima ya kutegemeza kwa miezi ao hata miaka mingi kisha kufiwa." Kwa kweli, watu hawajisikie namna moja. Watu fulani wanaonekana kuwa wanajipatanisha haraka na hali zao za mupya. Lakini, wengine wanasikia huzuni kila wakati wanafanya jambo fulani lenye walikuwa wanafanya pamoja na bibi ao bwana yao. Kila mutu iko na namna yake ya kuonyesha huzuni. Tukumbuke basi kama Yehova anatupatia pendeleo na daraka la kuhangaikia wale wenyе wamefiwa na bibi ao bwana yao.

—Soma Yakobo 1:27.

TAREHE 16-22/8

UTAJIRI WA NENO LA MUNGU | KUMBUKUMBU LA TORATI 27-28

'Baraka Hizi Zote . . . Zitawafikia'

w10-SW 15/12 uku. 19 fu. 18

Pata Baraka Kupitia Mfalme Anayeongozwa na Roho ya Mungu!

¹⁸ Bila shaka, kusikiliza kunatia ndani kuchukua kwa uzito yale yanayosemwa katika Neno la Mungu na chakula cha kiroho ambacho

Mungu anaandaa. (Mt. 24:45) Pia, kunamaanisha kumtii Mungu na Mwana wake. Yesu alisema: "Si kila mtu anayeniambia, 'Bwana, Bwana,' atakayeingia katika ufalme wa mbinguni, bali yule *anayefanya mapenzi ya Baba yangu* aliye mbinguni ndiye atakayeingia." (Mt. 7:21) Na kumsikiliza Mungu kunamaanisha kujitiisha kwa kupenda chini ya mpango ambaa ameweka, yaani, kutaniko la Kikristo pamoja na wazee waliowekwa rasmi, "zawadi katika wanadamu."—Efe. 4:8.

w01-SW 15/9 uku. 10 fu. 2

Je, Utapata Baraka za Yehova?

² Kitenzi cha Kiebrania kinachotafsiriwa 'endelea kusikiliza' kwenye Kumbukumbu la Torati 28:2 chamaanisha kitendo chenyue kuendelea. Watumishi wa Yehova wanapaswa kumsikiliza wakati wote wala si pindi kwa pindi tu. Watapata baraka za Yehova kwa kufanya hivyo. Kitenzi cha Kiebrania ambacho kimetafsiriwa "-pata" kimethibitishwa kuwa neno litumiwalo wakati wa kuwinda ambalo mara nyingi humaanisha "kufikia."

w10-SW 15/9 uku. 8 fu. 4

Tafuta Baraka za Yehova kwa Bidii

⁴ Waisraeli walipaswa kutii wakiwa na mtazamko gani? Sheria ya Mungu ilisema kwamba hangefurahi ikiwa watu wake wangekosa kumtumikia "kwa kushangilia na shangwe ya moyo." (*Soma Kumbukumbu la Torati 28:45-47.*) Yehova hataki tutii maagizo yake kidesturi tu, kama vile ambavyo wanyama au roho waovu wanavyoweza kutii. (Marko 1:27; Yak. 3:3) Tunapomtii Mungu kikweli tunaonyesha kwamba tunampenda. Utii huo unaonyeshwa kupitia shangwe inayotokana na imani ya kwamba amri za Yehova si mzigo mzito na kwamba Yehova "huwa mthawabishaji wa wale wanaomtafuta kwa bidii." —Ebr. 11:6; 1 Yoh. 5:3.

Mali ya Kiroho

it-1-F uku. 364

Alama ya Mupaka

Sheria ya Yehova ilikataza kuhamisha alama za mipaka. (Kum 19:14; ona pia Mez 22:28.) Sheria ilisema, alaaniwe mutu mwenye ana-hamisha alama ya "mupaka wa jirani yake." (Kum 27:17) Mara mingi watu wenye walikuwa na mashamba walikuwa nategemea mazao ya ile mashamba. Kwa hiyo, kusogeza mupaka, ilikuwa kuwanyanganya kitu yenye ilikuwa nawasaidia waishi. Zamani, kufanya vile ililinganishwa na wizi. (Yob 24:2) Kuko watu wenye hawakukuwa wanyoofu wenye walifikia kuwa na hatia ya vile. Kwa mufano, wakubwa wa Yuda wa mu siku za Hosea, walilinganishwa na watu wenye wana-sogeza mipaka.—Ho 5:10.

TAREHE 23-29/8

UTAJIRI WA NENO LA MUNGU | KUMBUKUMBU LA TORATI 29-30

"Kumutumikia Yehova Haiko Nguvu Sana"

w09-SW 1/11 uku. 31 fu. 2

Yehova Anatupatia Uhuru wa Kuchagua

Je, ni vigumu kujua na kufanya mambo ambayo Mungu anataka tufanye? Musa ana-sema hivi: "Amri hii ninayokuamuru leo si ngumu mno kwako, wala haiko mbali." (Mstari wa 11) Yehova hatuombi tufanye mambo ambayo hatuwezi kufanya. Matakwa yake ni yenye usawaziko na tunaweza kuyatimiza. Pia, tunaweza kuyajua. Si lazima tupande "mbinguni" au kusafiri kwenda "upande mwininge wa bahari" ili kujifunza mambo ambayo Mungu anataka tufanye. (Mstari wa 12, 13) Biblia inatuambia waziwazi jinsi ambavyo tunapaswa kuishi.—Mika 6:8.

w09-SW 1/11 uku. 31 fu. 1

Yehova Anatupatia Uhuru wa Kuchagua

“MARA nyingi nimekuwa nikifikiria kwa woga kwamba siwezi kuwa mwaminifu kwa Yehova.” Hivyo ndivyo alivyosema mwanamke mmoja Mkristo ambaye alihisi kwamba mabaya yaliyompata akiwa mtoto yangemfanya ashindwe kuwa mwaminifu. Je, ndivyo ilivyo? Je, ni kweli kwamba hali tulizokabili zinatzuia kuwa waaminifu kwa Mungu? Hapana. Yehova Mungu ametupatia zawadi ya uhuru wa kuchagua, kwa hiyo tunaweza kujichagulia wenyewe jinsi tutakavyoishi. Yehova anataka tufanye maamuzi yanayofaa, na Neno lake, Biblia, linatuambia jinsi tunavyoweza kufanya hivyo. Fikiria maneno ya Musa, yaliyo katika Kumbukumbu la Torati sura ya 30.

w09-SW 1/11 uku. 31 fu. 4

Yehova Anatupatia Uhuru wa Kuchagua

Je, Yehova anachunguza kwa makini uamuzi tunaofanya? Bila shaka anachunguza! Musa aliongozwu na Mungu kusema hivi: ‘Chagueni uzima.’ (Mstari wa 19) Hata hivyo, tunaweza kuchagua uzima jinsi gani? Musa alieleza hivi: “Kwa kumpenda Yehova Mungu wako, kwa kuisikiliza sauti yake na kwa kushikamana naye.” (Mstari wa 20) Tukisitawisha upendo kwa Yehova, tutataka kumsikiliza kwa utii na kushikamana kabisa naye, katika hali yoyote ile. Tunapofanya hivyo, tunachagua uzima, yaani, tunachagua njia bora zaidi ya maisha sasa tukiwa na tumaini la kupta uzima wa milele katika ulimwengu mpya wa Mungu unaokuja.—2 Petro 3:11-13; 1 Yohana 5:3.

Mali ya Kiroho

it-2-F uku. 453 fu. 3

Sikio

Kuhusu Waisraeli wenyewe walikataa kutii juu ya kichwa nguvu, Yehova alisema kuitia watu-

mishi wake kama, wako na ‘masikio yenyehaitahiriwe.’ (Yer 6:10; Mdo 7:51) Ni sawa vile kulikuwa kitu fulani yenyehaitahiriwe inawazuia kusikia. Walikuwa na masikio yenyehaiyafunguliwa na Yehova, mwenye anapatiaka watu wenye wanamutafuta masikio ya uelewaji na ya utii, lakini mwenye anafanyakamasikio ya kiroho ya watu wenye hawamutui ikuwe mazito. (Kum 29:4; Ro 11:8) Mutume Paulo alitabiri kama watu wenye kuijita kuwa Wakristo wangeasi na kuacha imani ya kweli. Hawangependa tena kusikiliza kweli ya Neno la Mungu, lakini wangependa kufanya masikio yao ‘ifurahishwe’ na mambo yenyehinapendeza, na kwa hiyo wangeanza kusikiliza walimu wa uongo. (2Ti 4:3, 4; 1Ti 4:1) Pia, masikio ya mutu inaweza ‘kuwasha’ juu ya kusikiliza habari za kushangaza, zaidi sana habari za mubaya, sawa vile habari ya musiba.—1Sa 3:11; 2Fa 21:12; Yer 19:3.

TAREHE 30/8-TAREHE 5/9

UTAJIRI WA NENO LA MUNGU | KUMBUKUMBU LA TORATI 31-32

“Maneno ya Mufano Yenyehi Kuwa mu Wimbo wa Musa Inatufundisha Nini?”

w20.06 uku. 10 fu. 8-9

“Unganisha Moyo Wangu ili Niogope Jina Lako”

8 Mbele tu Waisraeli waingie mu Inchi ya Ahadi, Yehova alimufundisha Musa maneno ya wimbo fulani. (Kum. 31:19) Musa pia aliapaswa kufundisha watu wimbo huo. (**Soma Kumbukumbu la Torati 32:2, 3.**) Wakati tunafikiri sana juu ya mustari wa 2 na wa 3, tunaona wazi kama Yehova hapendi jina lake lifichwe, ao lionwe kuwa takatifu sana kwa kiasi ya kwamba halipaswe kutamukwa. Anapenda kila mutu ajue jina lake! Waisraeli walifurahi sana wakati Musa aliwafundisha

juu ya Yehova na juu ya jina lake lenye utukufu! Mambo yenye Musa aliwafundisha ilitia nguvu imani yao na iliwatia moyo, kama vile mvua ya kidogo-kidogo inafanya mimea ikomaе muzuri. Tunaweza kufanya nini ili namna yetu ya kufundisha ikuwe vile?

⁹ Wakati tunahubiri nyumba kwa nyumba ao mahali pa watu wengi, tunaweza kutumia Biblia ili kuonyesha watu jina la pekee la Mungu, Yehova. Tunaweza kuwatolea vichapo vya muzuri, video za muzuri, na mambo mbalimbali yenye kumutukuza Yehova yenye kuwa ku site yetu ya Enternet. Ku kazi, ku masomo, ao wakati tunasafiri, tunaweza kupaた nafasi za kuzungumuza juu ya Mungu wetu mupendwa na juu ya sifa zake. Wakati tunaambia watu wenye tunakutana nao juu ya kusudi la muzuri la Yehova kuhusu wanadamu na dunia, tunawasakiдia kujua kama Yehova anawapenda kabisa. Wakati tunaambia wengine kweli juu ya Baba yetu mwenye upendo, tunasakiдia kutakasa jina lake. Tunasakiдia watu kuelewa kama wamefundishwa mambo mingi ya uongo juu yake. Hakuna mafundisho yenye kutia moyo zaidi kuliko mafundisho ya Biblia yenye tunatolea watu.

—Isa. 65:13, 14.

w09-SW 1/5 uku. 14 fu. 4

Semi za Mfano Katika Biblia—Je, Unazie-lewa?

Biblia pia inamlinganisha Yehova na vitu visivyo hai. Anaitwa “Mwamba wa Israeli,” “mnara,” na “ngome.” (2 Samweli 23:3; Methali 18:10; Zaburi 18:2) Ulingano ni nini? Kama vile mwamba mkubwa ulivyo thabiti, usiweze kuondoka mahali pake, Yehova Mungu anaweza kuwa Chanzo thabiti cha usalama.

w01-SW 1/10 uku. 9 fu. 7

Mwige Yehova Unapowazoeza Watoto Wako

⁷ Fikiria upendo ambaо Yehova alionyesha ali-poshughulika na Waisraeli. Musa alitumia mfano wenye kugusa moyo kueleza upendo wa Yehova kwa taifa changa la Israeli. Twasoma hivi: “Mfano wa tai ataharikishaye kioto chake; na kupapatika juu ya makinda yake, alikunja mbawa zake, akawatwaa, akawachukua juu ya mbawa zake; BWANA peke yake alimwongoza [Yakobo].” (Kumbukumbu la Torati 32:9, 11, 12) Tai hufunza kinda lake jinsi ya kupuruka kwa ‘kutaharikisha kioto chake,’ na kupigapiga mabawa yake ili kuyahimiza makinda yake yapuruke. Hatimaye kinda linaporuka kutoka kwenye kiota amba-cho mara nyingi hujengwa juu ya mwamba, tai ‘hupapatika juu ya’ kinda hilo. Akiona kwamba kinda litaanguka, tai hupuruka chini yake, na kulichukua “juu ya mbawa zake.” Kwa njia hiyohiyo, Yehova alilitunza kwa upendo taifa changa la Israeli. Aliwapa watu hao Sheria ya Kimusa. (Zaburi 78:5-7) Kisha Mungu alililinda taifa lake kwa makini, na alikuwa tayari kuokoa watu wake walipopatwa na magumu.

Mali ya Kiroho

w04-SW 15/9 uku. 27 fu. 11

Mambo Makuu Katika Kitabu cha Kumbukumbu la Torati

31:12. Watoto wanapaswa kuketi pamoja na watu wazima kwenye mikutano ya kutaniko na kujitahidi kusikiliza na kujifunza.

Hotuba

w07-SW 15/5 uku. 15-16

Lakini, tunaweza kuwasaidia jinsi gani wato-to wetu wampende na kumwogopa Yehova? Jibu la swali hilo limo katika Sheria ambayo Yehova aliwapa Waisraeli kupitia nabii Musa. Wazazi Waisraeli waliambiwa hivi: “Lazima umpende Yehova Mungu wako kwa moyo

wako wote na kwa nafsi yako yote na kwa nguvu zako zote. Na maneno haya ninayo-kuamuru leo lazima yawe moyoni mwako; nawe uyakazie kwa mwana wako na ku-yasema unapoketi katika nyumba yako na unapotembea barabarani na unapolala na unapoamka.”—Kumbukumbu la Torati 6:5-7.

Mistari hiyo inawafundisha wazazi mambo muhimu. Jambo moja ni hili: *Ukiwa mzazi unapaswa kuweka mfano mzuri*. Ili kuwafundisha watoto wako kumpenda Yehova, wewe mwenyewe unapaswa kumpenda Mungu, na maneno yake yanapaswa kuwa moyoni mwako. Kwa nini jambo hilo ni la maana sana? Kwa sababu wewe hasa ndiye mwalimu wa watoto wako. Yale wanayojifunza kutokana na mfano wako yatakuwa na uvutano mkubwa juu yao. Na hakuna jambo lingine linaloweza kuwa na uvutano mkubwa katika maisha ya mtoto kuliko mfano wa wazazi wake.

Tamaa, viwango, kanuni, na mapendezi yako hayapaswi kuonekana kuititia maneno yako tu bali pia kuititia matendo yako. (Waroma 2: 21, 22) Tangu wakiwa wachanga, watoto wanajifunza kwa kuwatazama wazazi wao kwa uangalifu. Watoto wanatambua mambo yaliyo ya maana kwa wazazi wao, na kwa kawaida hayo ndiyo mambo yanayokuwa ya maana kwa watoto. Ikiwa unampenda Yehova kikweli, watoto wako watatambua jambo hilo. Kwa mfano, wataona kwamba kusoma na kujifunza Biblia ni mambo muhimu kwako. Watatambua kwamba unatanguliza mambo ya Ufalme katika maisha yako. (Mathayo 6:33) Ukihudhuria mikutano kwa ukawaida na kushiriki katika kazi ya kuhubiri Ufalme utawaonyesha kwamba kumtolea Yehova utumishi mtakatifu ni jambo la maana sana kwako.—Mathayo 28:19, 20; Waebra-nia 10:24, 25.

Timiza Daraka Lako

Jambo lingine ambalo wazazi wanaweza kujifunza katika Kumbukumbu la Torati 6: 5-7 ni hili: *Mna daraka la kuwazoeza wato-wenu*. Kati ya watu wa Yehova wa nyakati za zamani, wazazi ndio walio-kuwa na daraka la kuwaelimisha watoto wao. Kati ya Wakristo wa karne ya kwanza, wazazi waliendelea kutimiza daraka hilo muhimu la kuwaelimisha watoto wao. (2 Timotheo 1:5; 3:14, 15) Akiwaandikia Wakristo wenzake, mtume Paulo alionyesha kwamba akina baba hasa, walipaswa ‘kuendelea kuwalea [watoto wao] katika nidhamu na mwongozo wa akilini wa Yehova.’—Waefeso 6:4.

Kwa sababu ya kazi na shughuli nyingine nyingi za siku hizi ambazo zinachukua wakati na nguvu nyingi, wazazi wanaweza kushawishiwa kuwaacha watoto wao waelimishwe na watu wengine kama vile walimu na watu wanaowatunza watoto. Hata hivyo, hakuna mtu anayeweza kuchukua mahali pa mzazi mwenye upendo anayejali. Usipuuze hata kidogo umuhimu na uvutano wako kwa watoto wako. Ikiwa unahitaji msaada, utafute kwa hekima, lakini usimpe kamwe mtu mwingine wajibu wako mtakatifu.

Tumia Wakati Kuwazoeza Watoto Wako

Jambo lingine tena ambalo wazazi wanajifunza katika Kumbukumbu la Torati 6:5-7 ni hili: *Wakati na jitihada zinahitajiwa ili kuwazoeza watoto*. Wazazi Waisraeli walipaswa ‘kukazia’ kweli ya Mungu ndani ya watoto wao. Katika Kiebrania cha awali, neno ‘kazia’ linamaanisha “kurudia,” “kusema tena na tena.” Wazazi walipaswa kufanya hivyo siku nzima, ndiyo, kuanzia asubuhi mpaka jioni, ‘katika nyumba zao’ na “barabarani.”

Wakati na jitihada zinahitajiwa ili kuwafundisha watoto na kufinyanga mitazamo na tabia yao ili wampendeze Mungu.

Basi, unaweza kufanya nini ili kuwasaidia watoto wako waelimike kikweli? Kuna mengi unayoweza kufanya. Wafundishe kumpenda na kumwogopa Yehova. Wawekee mfano mzuri. Timiza daraka lako la kuwafundisha watoto wako, na utenge wakati ili kuwazoeza. Wewe si mkamilifu, na hivyo utakosea mara kwa mara unapajaribu kuwasaidia. Lakinii ukijitahidi kikweli kufanya mapenzi ya Mungu, inaelekea sana kwamba watoto wako watathamini na kufaidika na jitihada zako. “Mlee mvulana kulingana na njia inayomfaa,” inasema Methali 22:6. “Hata atakapozeeka hatageuka kando na kuicha.” Kanuni hiyohiyo inatumika kuwahusu wasichana pia.

Kupata elimu ni kama kufunga safari inayoendelea kwa maisha yote. Ikiwa wewe na watoto wako mnampenda Mungu, mtafu-rahia safari hiyo milele na milele. Hiyo ni kwa sababu nyakati zote tutakuwa na mengi ya kujifunza kumhusu Yehova na jinsi tunavyoweza kutimiza kusudi lake.—Mhubiri 3:10, 11.

